

No betona uz cilvēku?

ES fondi, ANM un
Latvijas cilvēkkapitāla
akumulēšana

EKONOMISTU
APVIENĪBA

Uldis Spuriņš
Elmārs Kehris
Roberts Mencis
Daunis Auers

2021. gada 4. jūnijs

ES kohēzijas fondu ieguldījumi

2004 - 2020

9,53
miljardi EUR

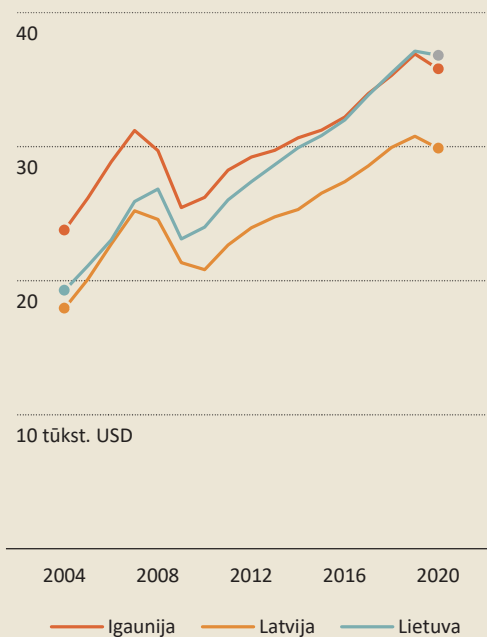

Jaunais plānošanas periods
(ieskaitot ANM)

6,25
miljardi EUR

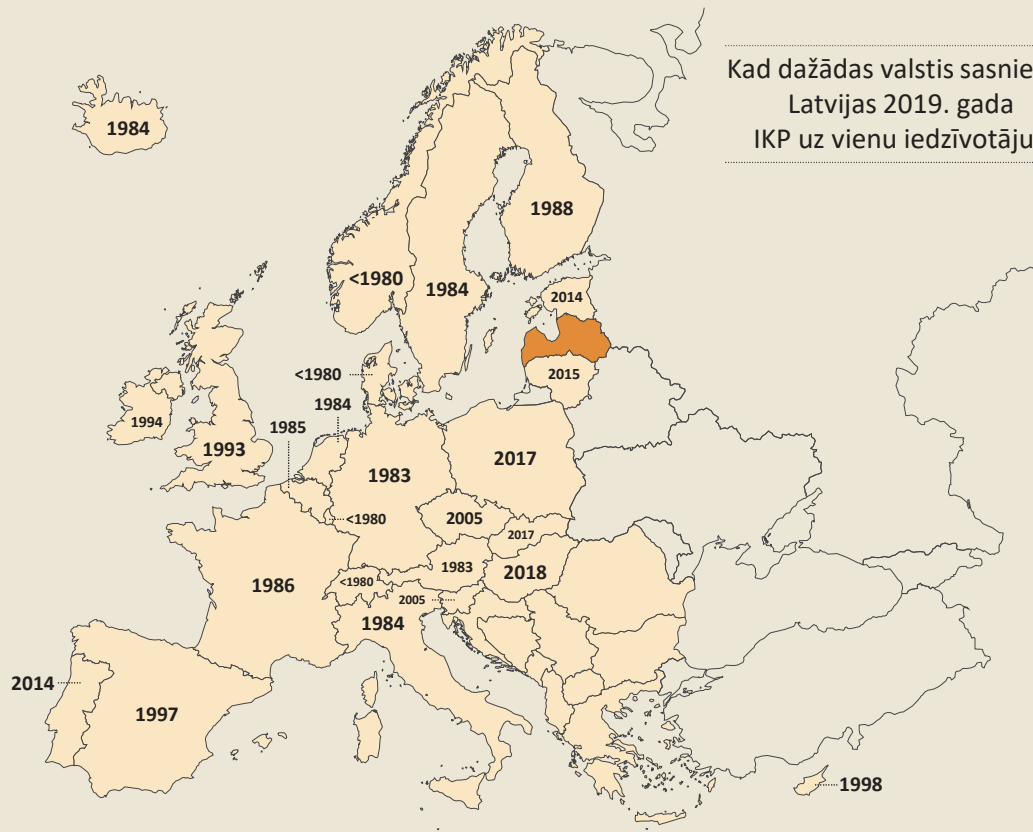
Ekonomiskā izaugsme un konverģence

IKP uz vienu iedzīvotāju 2004.-2020. gadā
PSL (pirktspējas līmenis), USD, 2017. gada cenās

Piezīme: 2020. gada novērtējumi ir SVF prognozes

Datu avots: SVF

Kad dažādas valstis sasniedza
Latvijas 2019. gada
IKP uz vienu iedzīvotāju?

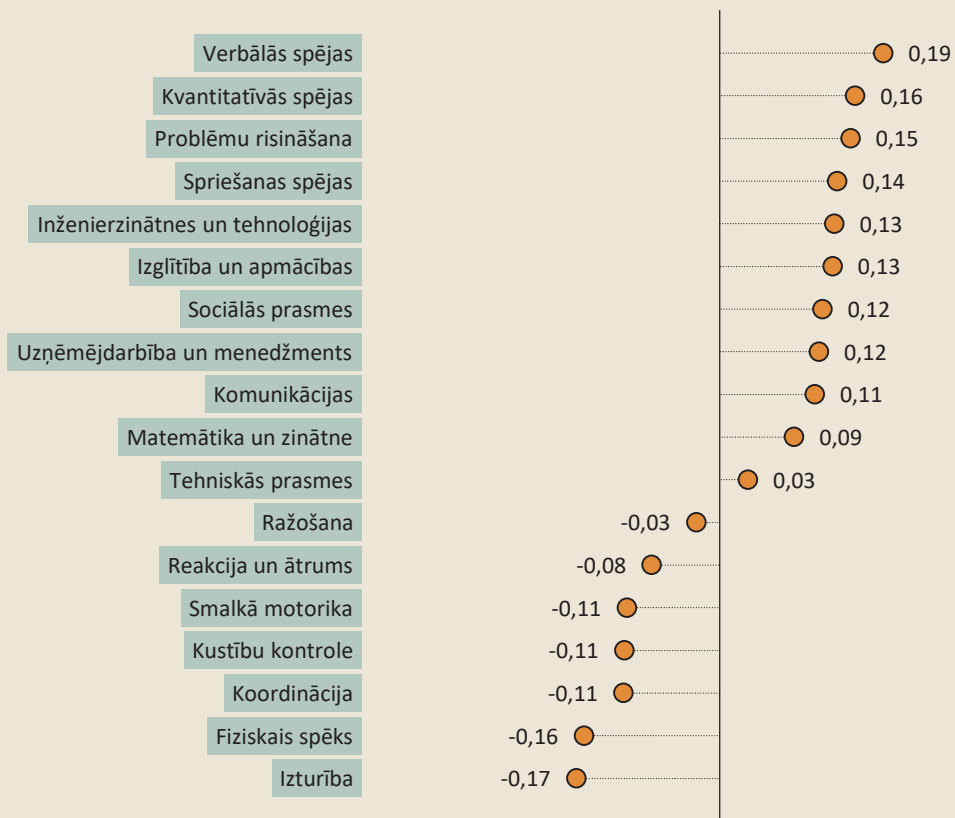
Datu avots: SVF, Mortena Hansena apēķini

Publiskā infrastruktūra

No betona uz cilvēku? ES fondi, ANM un Latvijas cilvēkkapitāla akumulēšana

Pieprasījums pēc noteiktām prasmēm, zināšanām un spējām Latvijas darba tirgū

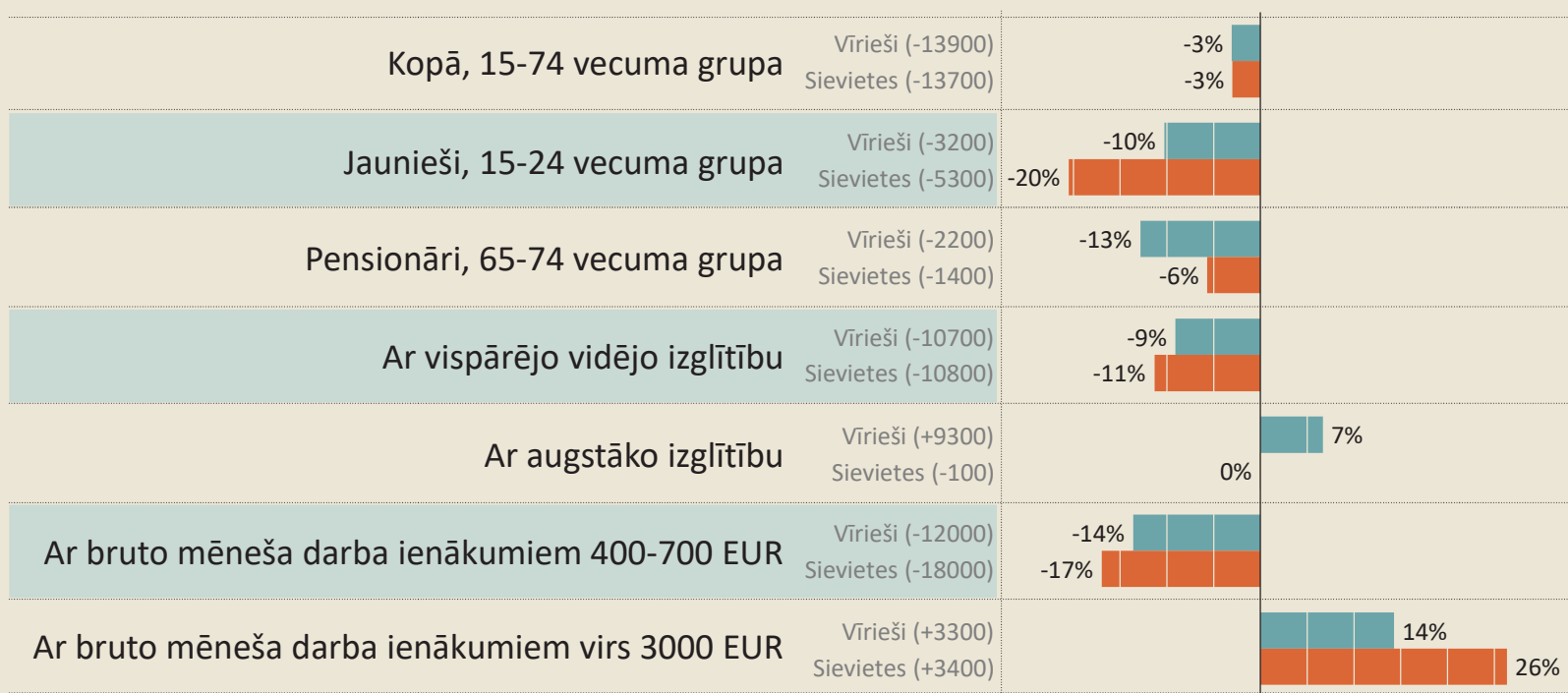

Piezīme: Indeksa vērtības pieder intervālam [-1;1];
pozitīvās vērtības norāda uz prasmju iztrūkumu,
bet negatīvās – uz pārpalikumu

Datu avots: OECD

COVID-19 pandēmija ir izgaismojusi virkni ar nodarbinātību saistītu ilgtermiņa problēmu Latvijā

Izmaiņas nodarbinātībā 2020. gada laikā dažādās sociāli demogrāfiskajās grupās (procentos)

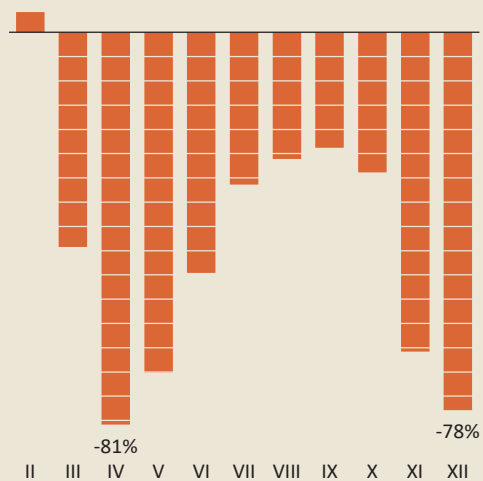

Datu avots: CSP

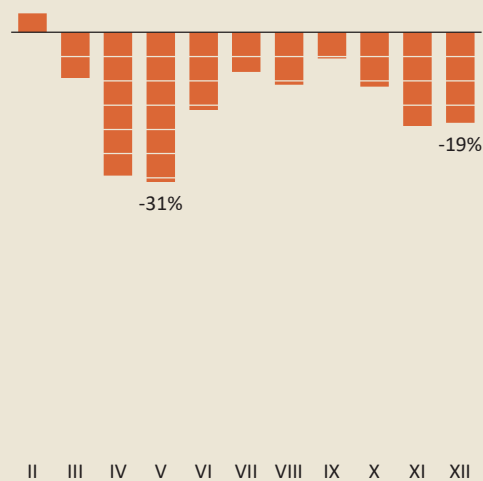
Nozares un profesijas

Nostrādāto stundu skaits 2020. gadā pa mēnešiem un profesiju grupām
(sezonāli neizlīdzināti dati, izmaiņas % pret attiecīgo 2019. gada mēnesi)

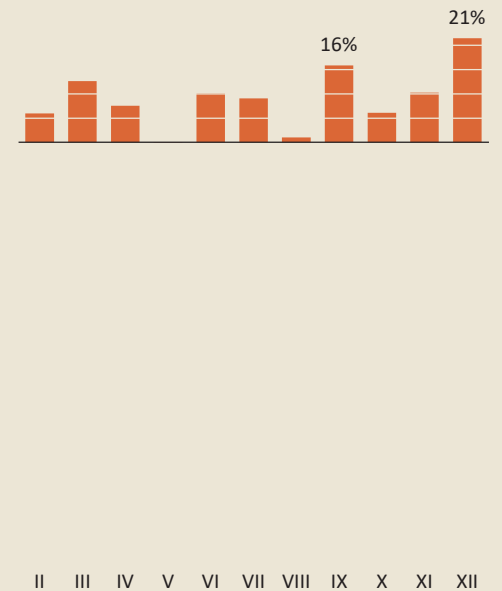
Viesmīļi un bārmeņi

Klientu apkalpotāji

IKT jomas vecākie speciālisti

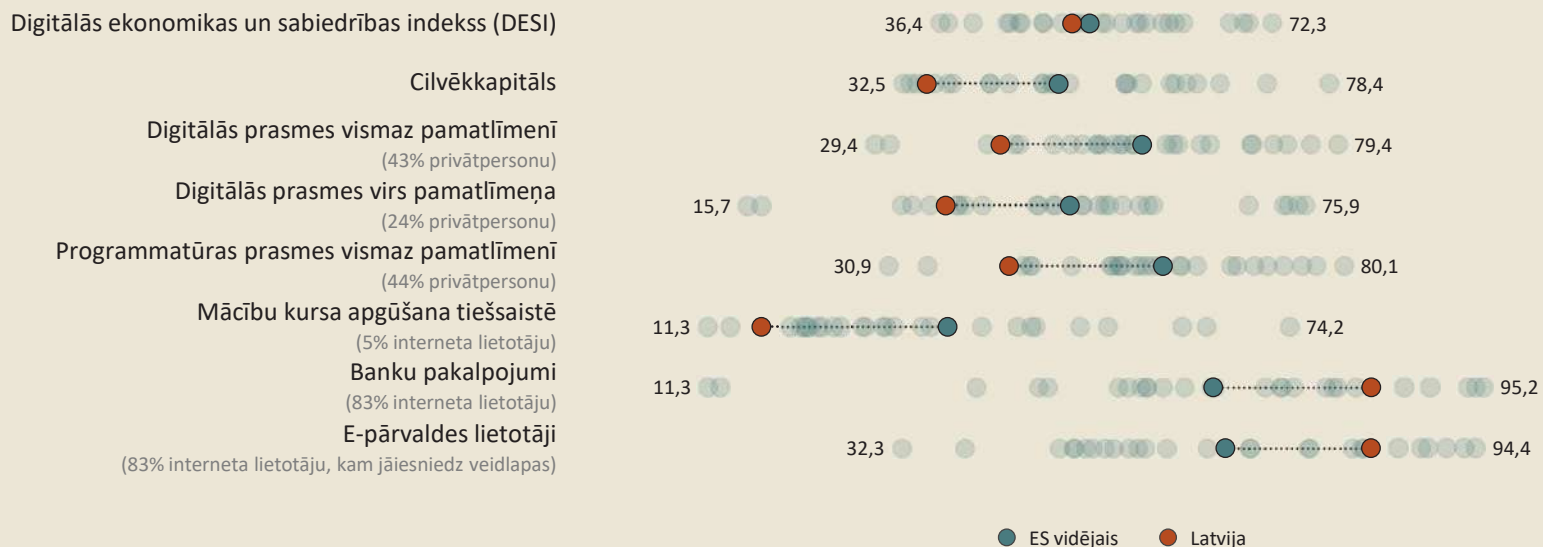

Datu avots: VID

Vai attīstīt digitālās prasmes? I

Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss (DESI) un atsevišķas tā komponentes 2020. gadā

Indeksa vērtības pieder intervālam [0;100], kur iespējams iekavās norādītas Latvijas rādītāju nepārveidotās vērtības

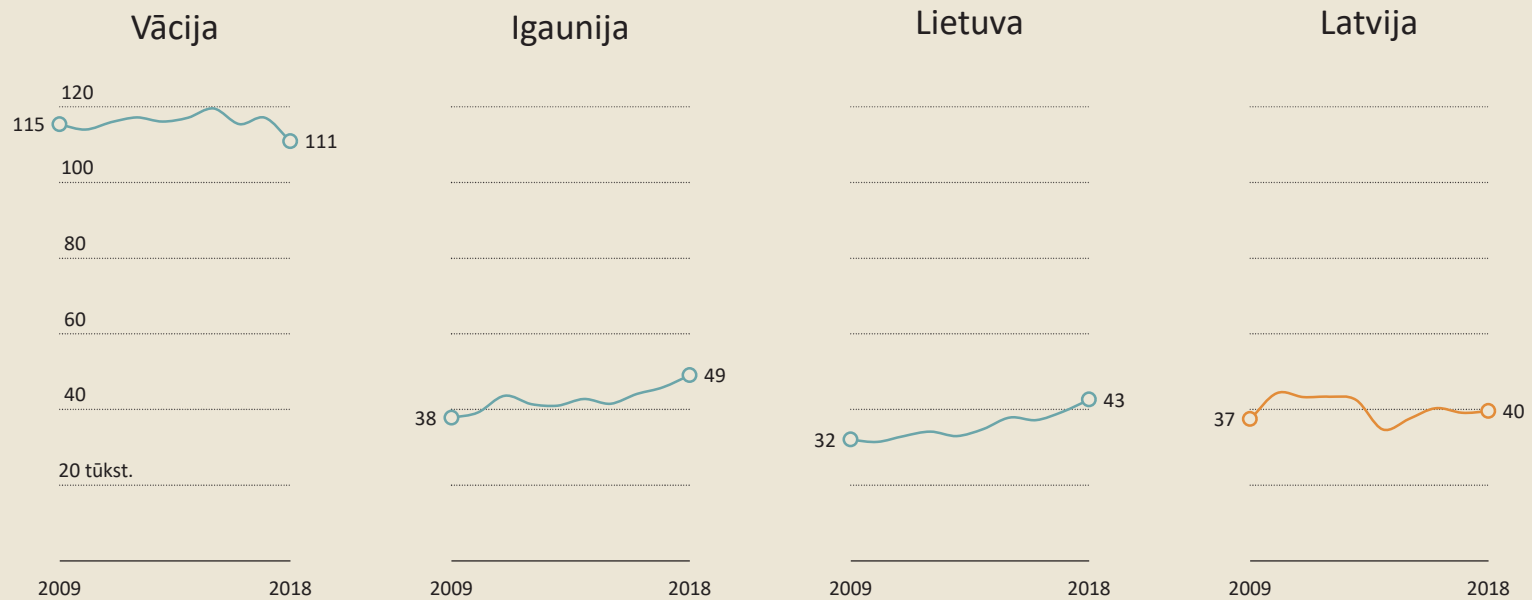

Datu avots: Eiropas Komisija

Vai attīstīt digitālās prasmes? II

Darbaspēka produktivitāte IKT nozarē (tūkst. EUR uz vienu pilna darba laika ekvivalenta vienību)

Piezīme: Darbaspēka produktivitāte aprēķināta pievienoto vērtību pēc ražošanas faktoru izmaksām, dalot ar pilna darba laika ekvivalenta vienību skaitu.

Datu avots: Eurostat

«Labu darbavietu» raksturojošās pazīmes

Ekonomiskie labumi

Stabilas formālas darba attiecības
saskaņā ar ģenerālvienošanos
nozares ietvaros,
kas nodrošina darba samaksu
virs nozares vidējā atalgojuma

Darba vide

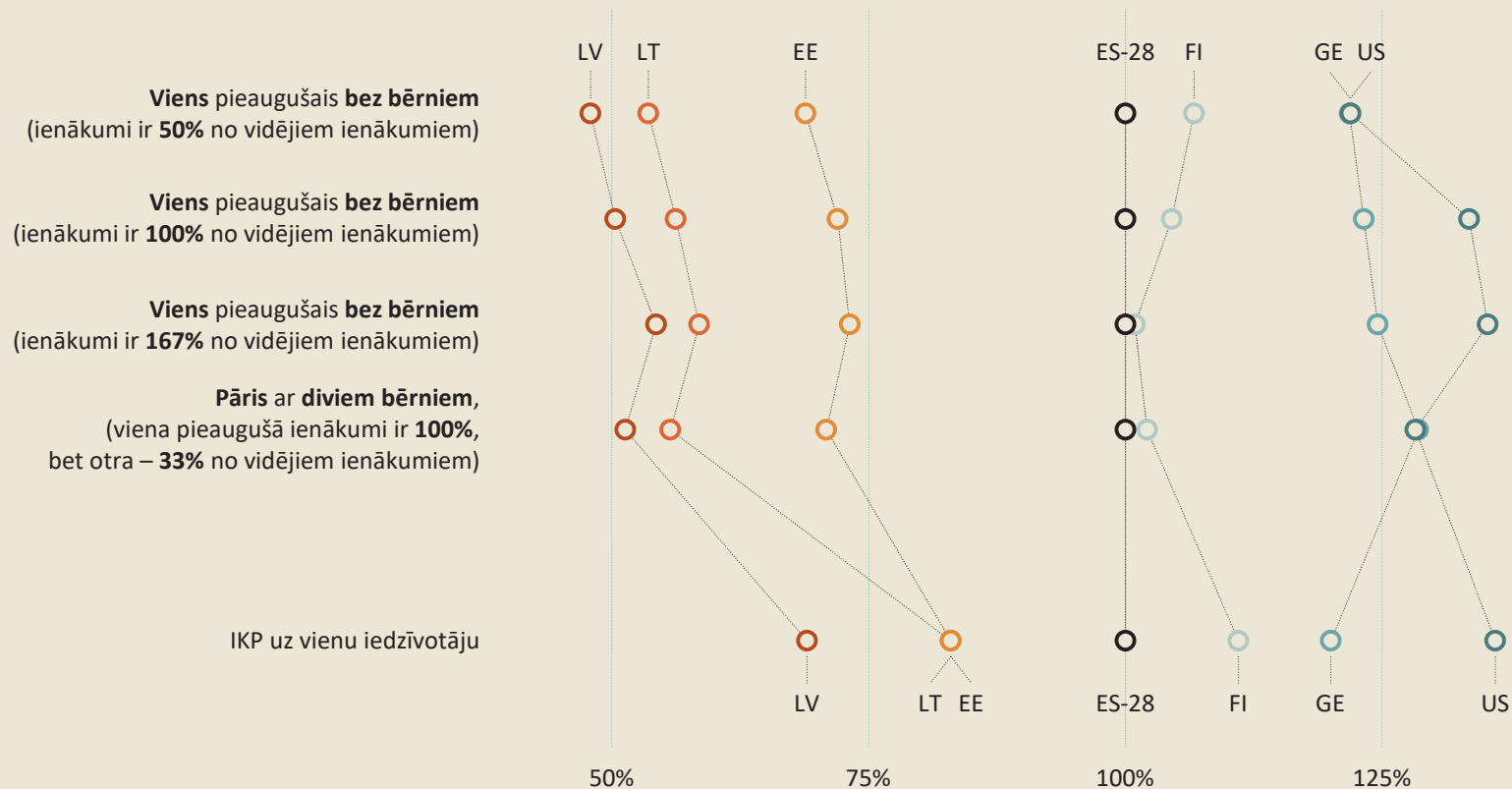
Darbavietas, kas ļauj savietot darbu
ar personīgo dzīvi, ir pretimnākošas
dažādām darbinieku vajadzībām un apstākļiem,
piedāvā karjeras un personīgās izaugsmes
iespējas, elastīgu darba laiku utt.

Pašiniciatīva un atbildība

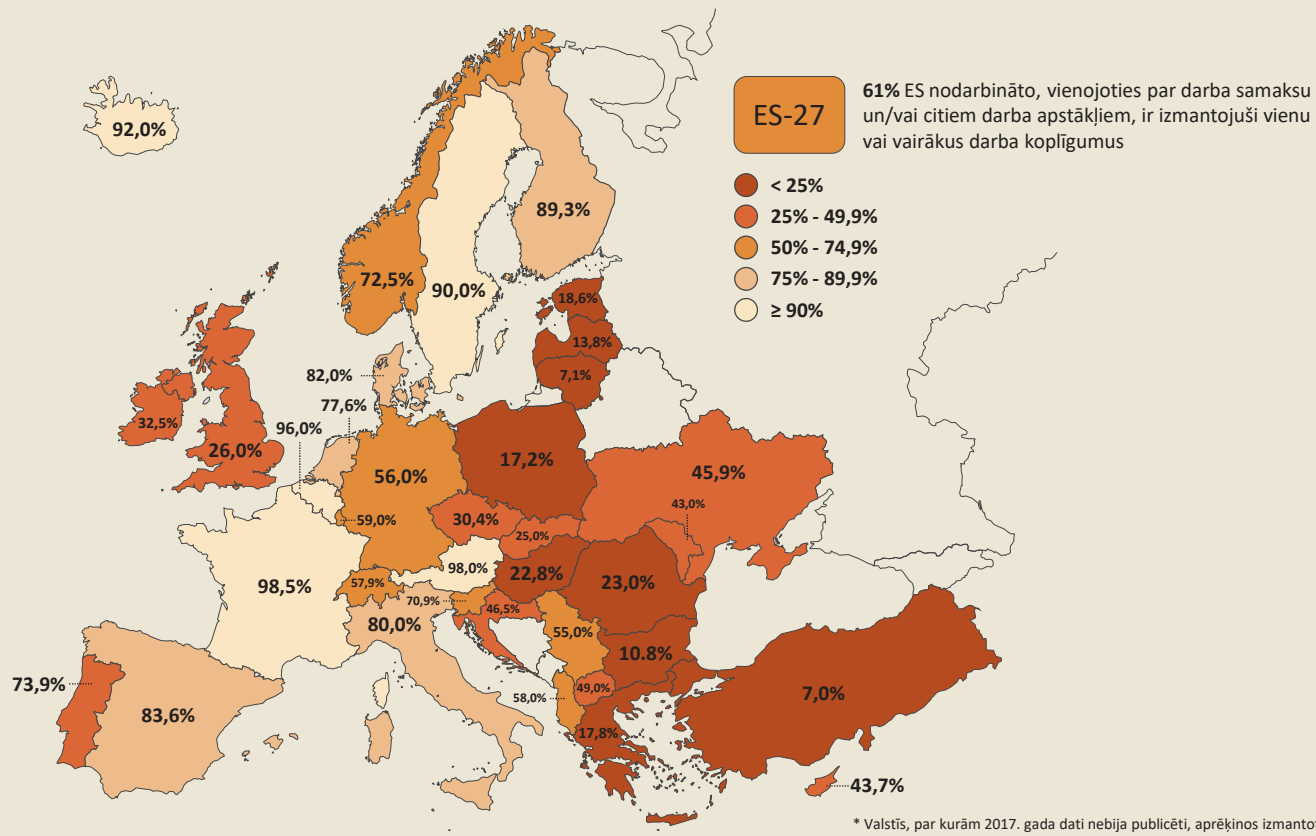
Darbavietas, kas dod brīvību izrādīt
pašiniciatīvu un uzsākt jaunus projektus,
kuru rezultātus grūti paredzēt
un kas tādēļ liek uzņemties arī
ar iniciatīvām saistītu atbildību

Rīcībā esošie ienākumi dažāda veida mājsaimniecībās un IKP uz vienu iedzīvotāju 2019. gadā
PSL (pirktpējas līmenis), procentos no ES-28

Datu avots: Eurostat

Darba koplīgumu piemērošanas īpatsvars 2017. gadā (% no nodarbinātajiem)

* Valstīs, par kurām 2017. gada dati nebija publicēti, aprēķinos izmantoti dati par pēdējo pieejamo gadu
 Datu avots: ILO, ICTWSS

«Labu darbavietu» raksturojošās pazīmes

Ekonomiskie labumi

Stabilas formālas darba attiecības
saskaņā ar ģenerālvienošanos
nozares ietvaros,
kas nodrošina darba samaksu
virs nozares vidējā atalgojuma

Darba vide

Darbavietas, kas ļauj savietot darbu
ar personīgo dzīvi, ir pretimnākošas
dažādām darbinieku vajadzībām un apstākļiem,
piedāvā karjeras un personīgās izaugsmes
iespējas, elastīgu darba laiku utt.

Pašiniciatīva un atbildība

Darbavietas, kas dod brīvību izrādīt
pašiniciatīvu un uzsākt jaunus projektus,
kuru rezultātus grūti paredzēt
un kas tādēļ liek uzņemties arī
ar iniciatīvām saistītu atbildību

Darbavietas un migrācija

Latvijas emigrantu aizbraukšanas iemesli

Dzīves kvalitāte (t.sk. karjeras attīstība) **(70%)**
Iespējas labāk nopelnīt **(50%)**
Nevarēja atrast darbu **(24%)**

Remigrantu atgriešanās iemesli

Pietrūka ģimenes un draugu **(50%)**
Ilgas pēc Latvijas **(39%)**
Vēlēšanās bērnus audzināt Latvijā **(21%)**

Kas palīdzētu atgriezties Latvijā?

Nodarbinātības iespējas ar atbilstošu atalgojumu **(64%)**
Informācija par nodarbinātības iespējām **(33%)**
Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai **(29%)**

Piezīme: procenti no respondentiem (ar iespēju sniegt vairākas atbildes)
Datu avots: Latvijas emigrantu un remigrantu aptaujas

«Labu darbavietu» raksturojošās pazīmes

Ekonomiskie labumi

Stabilas formālas darba attiecības
saskaņā ar ģenerālvienošanos
nozares ietvaros,
kas nodrošina darba samaksu
virs nozares vidējā atalgojuma

Darba vide

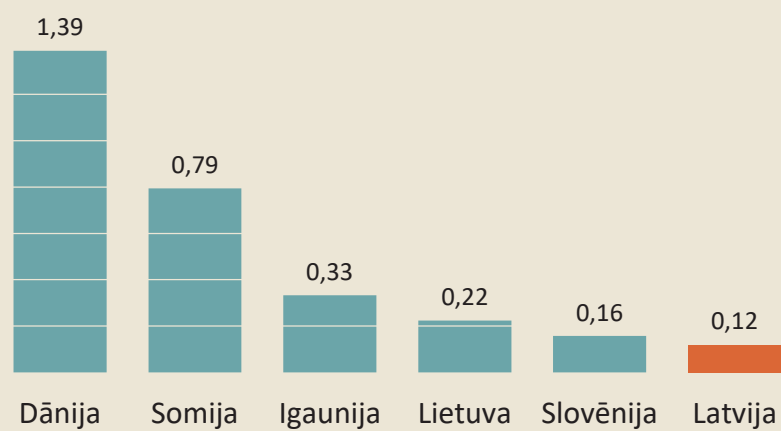
Darbavietas, kas ļauj savietot darbu
ar personīgo dzīvi, ir pretimnākošas
dažādām darbinieku vajadzībām un apstākļiem,
piedāvā karjeras un personīgās izaugsmes
iespējas, elastīgu darba laiku utt.

Pašiniciatīva un atbildība

Darbavietas, kas dod brīvību izrādīt
pašiniciatīvu un uzsākt jaunus projektus,
kuru rezultātus grūti paredzēt
un kas tādēļ liek uzņemties arī
ar iniciatīvām saistītu atbildību

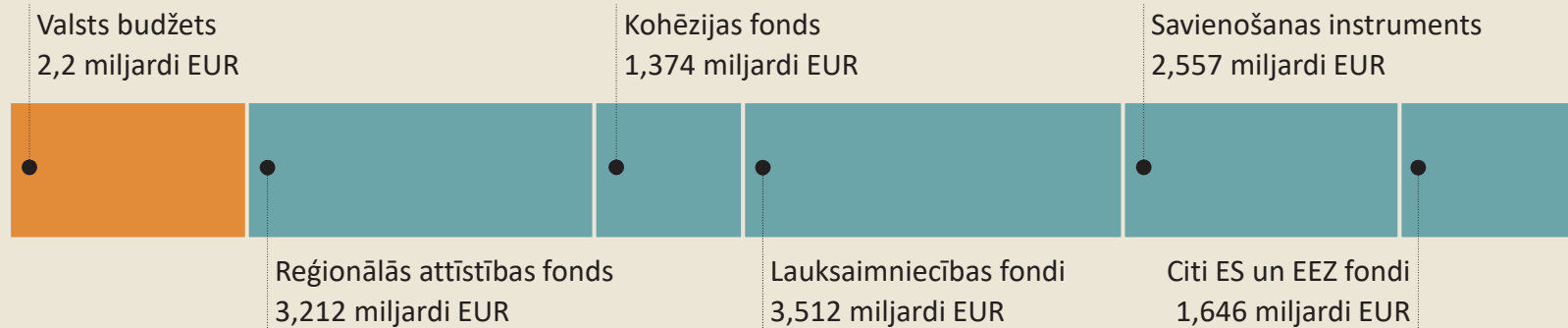
Vispārējā valdības sektora izdevumi aktīvajām darba tirgus politikas iniciatīvām 2018. gadā (% no IKP)

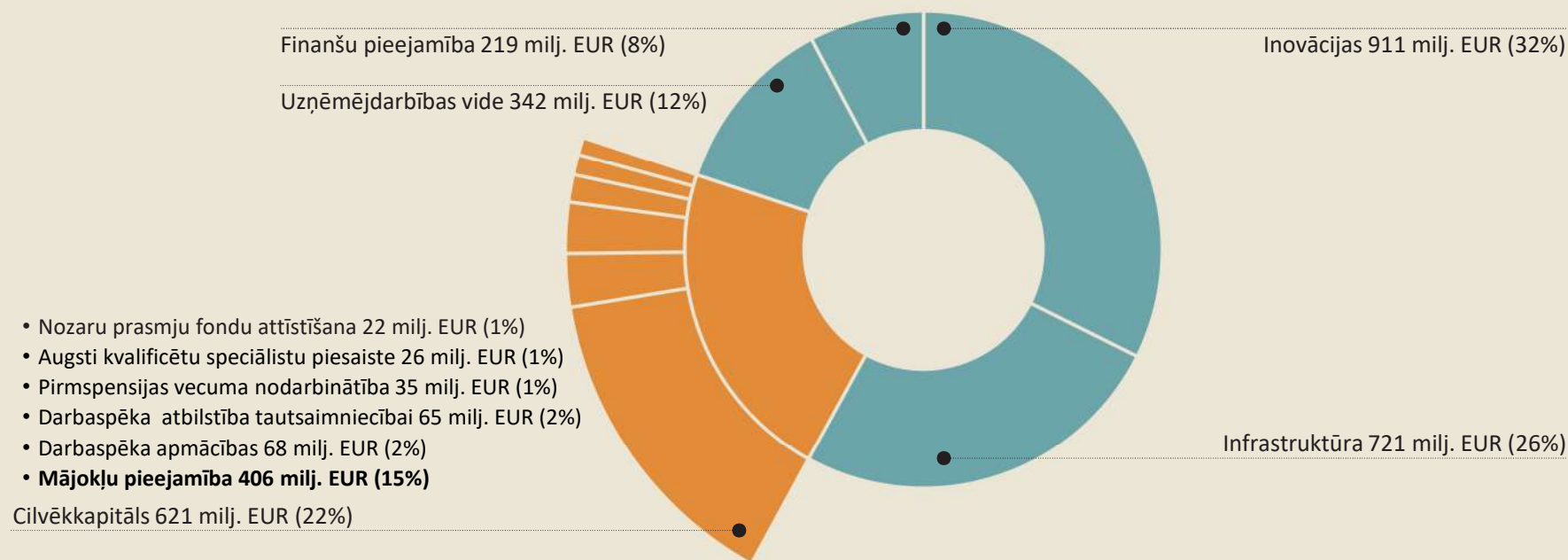
Datu avots: Eiropas Komisija

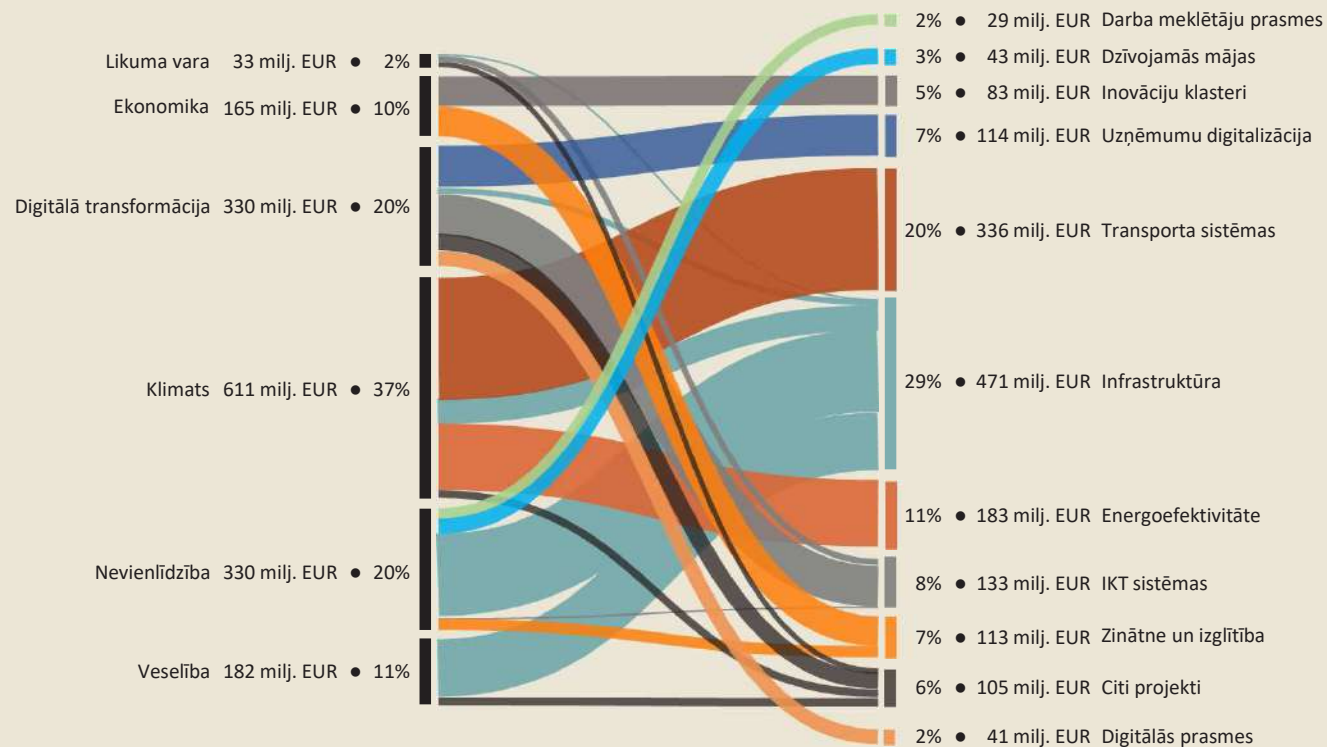
Nacionālā attīstības plāna līdzekļu apjoms (miljardi EUR)

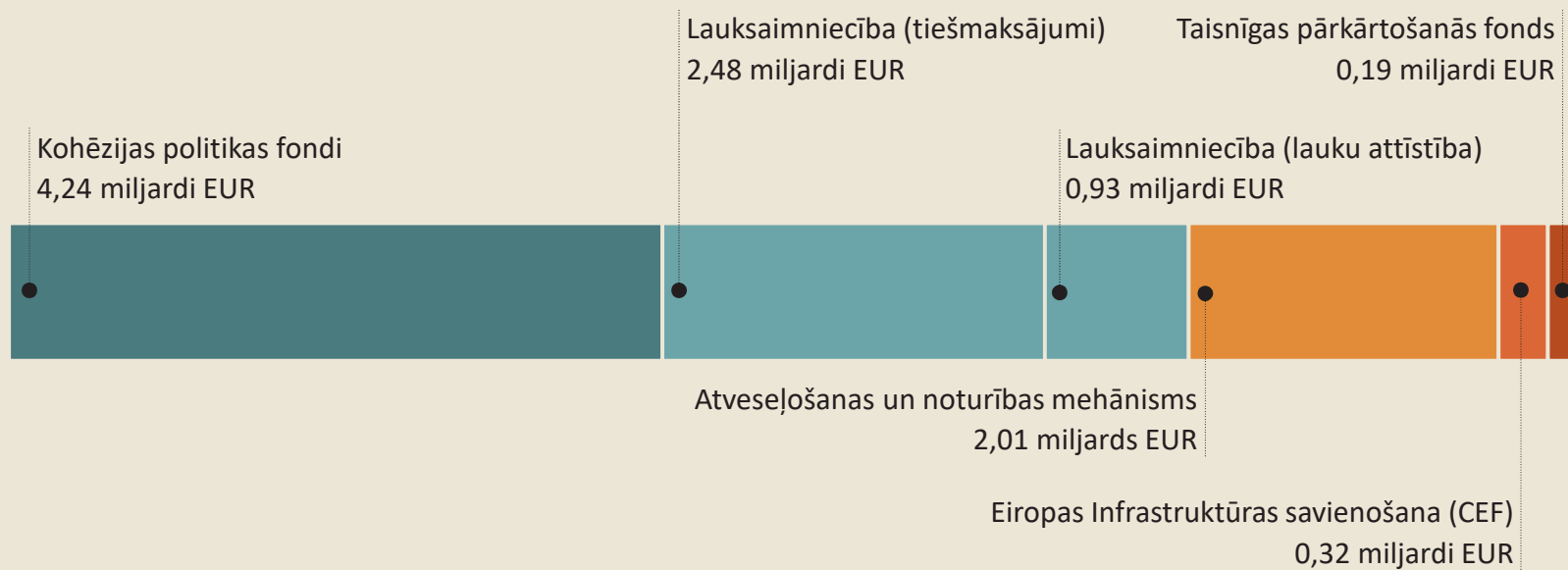
Nacionālās industriālās politikas finansējuma sadalījums (miljoni EUR un procenti)

Atveseļošanas un noturības mehānisma sadalījums (miljoni EUR un procenti)

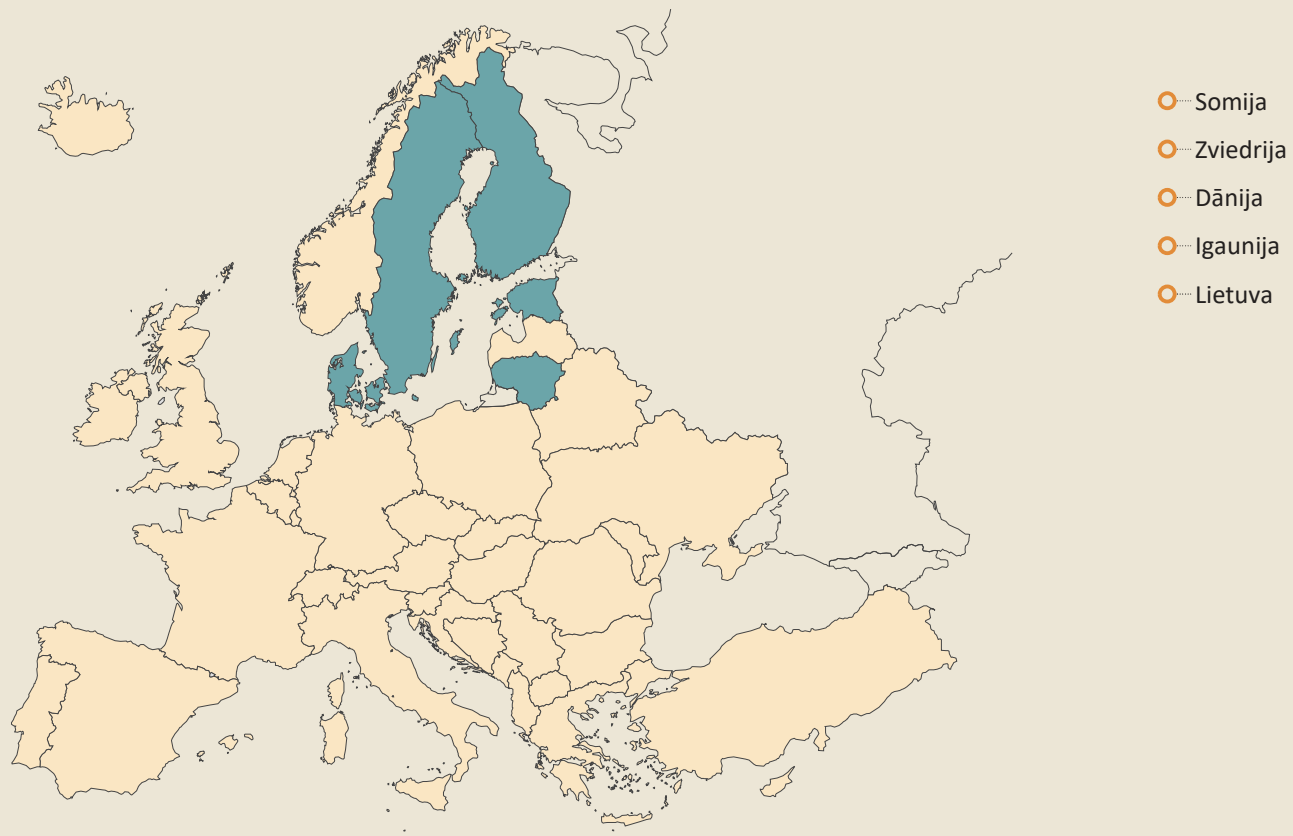

Latvijai pieejamie ES daudzgadu budžeta un *NextGenerationEU* līdzekļi (miljardi EUR)

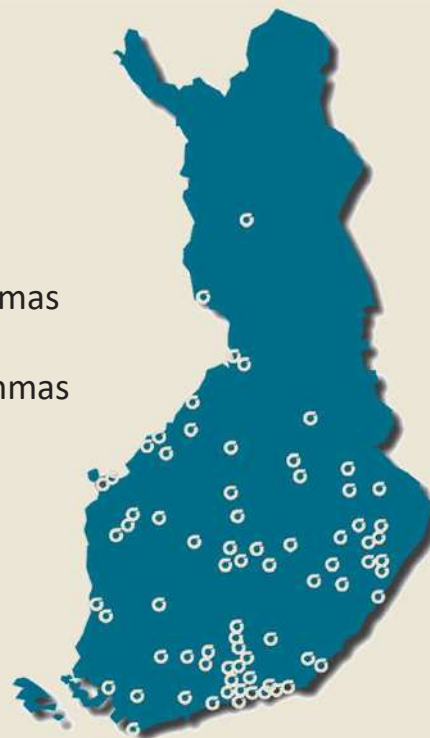
No Latvijai pieejamiem ES daudzgadu budžeta un *NextGenerationEU* līdzekļiem cilvēkkapitāla attīstībai plāno piesaistīt **1,87** miljardus EUR

Kā vairo cilvēkkapitālu Latvijā? Labās prakses piemēri ES dalībvalstīs

Somija

- Prasmju prognozēšanas sistēma
- Mūžizglītības un pieaugušo izglītības programmas
- Profesionālās izglītības un apmācības programmas
- Karjeras atbalsta centri (*Ohjaamo*)

Citi piemēri

Dānija

- Darbu rotācijas shēma
- Pirmsskolas izglītība

Zviedrija

- Skolotāju apmācības programma

Igaunija

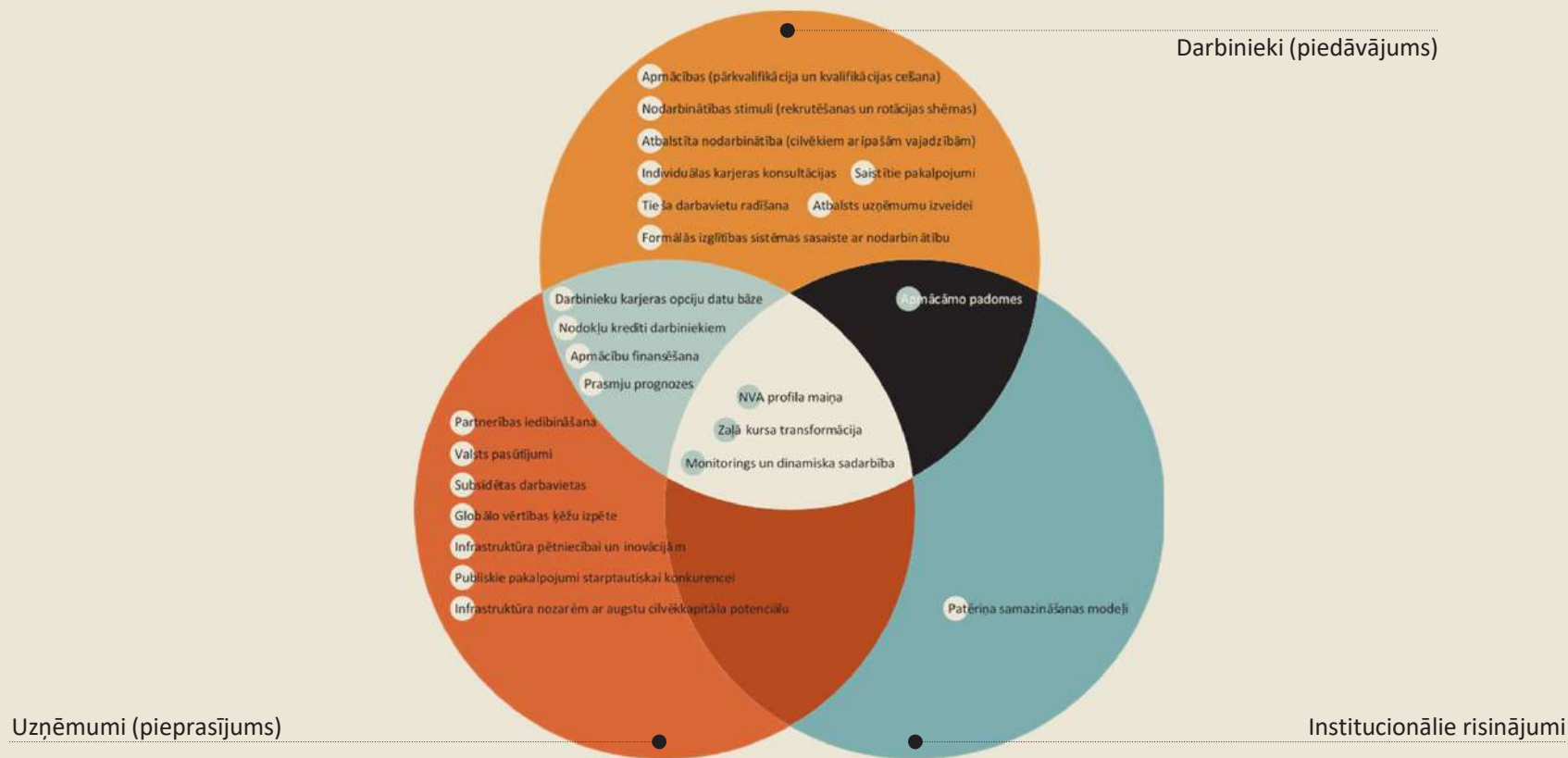
- Mūžizglītības programmas skolotājiem
- Uzraudzības un novērtēšanas sistēma
- Attīstīta IKT infrastruktūra

Lietuva

- Mācekļu programma

Cilvēkkapitāla akumulācija un «labo darbavietu» ekonomikas izveide Latvijā

Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) darbības profila paplašināšana

NODARBINĀTĪBAS VALSTS AĢENTŪRA (LV)

Labklājības ministrijas pārraudzībā

Darbinieki: **685**

Budžets: **32,3** milj. EUR (netieši **41,1** milj. EUR)

STYRELSEN FOR ARBEJDSMARKED OG REKRUTTERING (DK)

Nodarbinātības ministrijas pārraudzībā

Darbinieki: **418** (papildu $\approx$ **9000** pašvaldībās)

Budžets: **49,9** milj. EUR (netieši **8279** milj. EUR)

Zaļā kursa izraisītā transformācija

Vestas

Jinko Solar

AERONES

TESLA

RUBICON

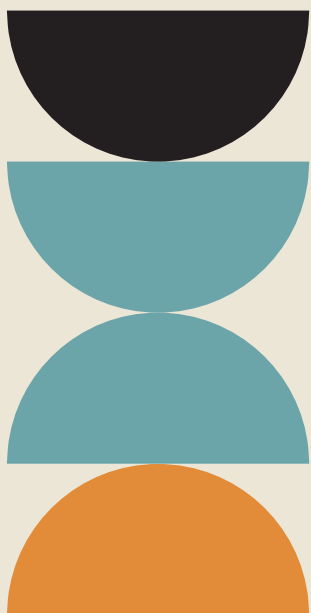

wingσ

CARGURU

Paldies par uzmanību!